

Datum: 2022-02-23
Diarienummer 1402/21

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Diarienummer Ju2021/03838

Göteborgs Stads yttrande över Justitiedepartementets remiss Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87)

Sammanfattning

Göteborgs Stad bedömer att utredningens förslag om granskning av utländska direktinvesteringar ska tillstyrkas. Göteborgs Stad delar utredningens slutsatser och analys gällande granskning av utländska direktinvesteringar inom skyddsvärda områden. Utredningen kan dock förtydligas avseenden verksamheter som omfattas av granskningssystemet, förfarande och sekretess samt kommunal självstyrelse.

Verksamheter som omfattas av granskningssystemet

Kommuner ska enligt utredningens förslag vara skyldiga att lämna uppgift till granskningsmyndigheten. Dessutom ska granskningsmyndigheten samråda med bland annat myndigheten för säkerhet och beredskap (MSB). Utredningen hänvisar till att MSB är den myndighet som har kunskap om kritisk infrastruktur och om vilka verksamheter som är samhällsviktiga.

Göteborgs Stad konstaterar att MSB överlåter den reella bedömningen i lokala sammanhang åt kommuner. En sådan överlåtelse saknar lagstöd, enligt Sveriges kommuner och regioner, som förordar att identifieringen i stället görs av till exempel sektorsansvariga myndigheter. Göteborgs Stad önskar att ansvarsfördelningen avseende identifiering av samhällsviktig verksamhet blir tydligare till exempel i föreskrifterna för MSB.

Förtydligandet kan minska risken för onödiga misstag under granskningen av utländska direktinvesteringar.

Förfarande och sekretess

Slutgiltig granskning av utländsk direktinvestering ska, enligt utredningens förslag, vara avslutad senast tre månader efter att inledande beslutet om granskning har fattats. Göteborgs Stad menar att tidsfristen måste vara realistisk i förhållande till befintlig lagstiftning om säkerhetsskydd.

Bland annat gäller att en kommun i samband med offentlig upphandling ska ingå säkerhetsskyddsavtal med aktören som vinner anbudet i det fall aktören kommer att få tillgång till säkerhetsklassade uppgifter eller annan känslig verksamhet av motsvarande betydelse för Sveriges säkerhet. Att ingå säkerhetsskyddsavtal är ett tidskrävande förfarande. Göteborgs Stads bedömer att den föreslagna tidsfristen om tre månader för granskningsbeslut inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till tid för att upprätta säkerhetsskyddsavtal. Tidsfristen för granskningsbeslut i samband med säkerhetsskyddsavtal bör kunna vara längre än tre månader och tydligt framgå av bestämmelserna.

Samtidigt måste tidsfristen för granskningsbeslut också vara anpassad till näringslivets förutsättningar.

Göteborgs Stad i likhet med många kommuner och regioner bedriver näringslivsfrämjande verksamhet och deltar i dialog om utländska direktinvesteringar i lokala företag. Dialogen bygger på ömsesidigt förtroende, inte sällan uttryckt i skriftliga överenskommelser om att inte yppa företagshemligheter till utomstående. Göteborgs Stad föreslår att denna roll för kommuner också omhändertas av utredningen.

Göteborgs Stad uppmärksammar även situationen då ett företag blir föremål för utländsk direktupphandling efter att företaget har vunnit en offentlig upphandling. Skulle då granskning av investeraren inledas, ligger det i berörd kommuns intresse att bli informerad om detta av granskningsmyndigheten. Göteborgs Stad anser inte att utredningen omhändertar ett sådant informationsutbyte.

Kommunalt självstyre

Göteborgs Stad bedriver omfattande verksamhet i många olika former och sektorer till skillnad mot en genomsnittlig svensk kommun. Flertalet av dessa verksamheter kan komma att beröras av granskningssystemet för utländska direktinvesteringar. Näringslivet i Göteborgsregionen är dessutom redan föremål för utländska direktinvesteringar. Därför anser Göteborgs Stad att utredningen saknar en mer utförlig beskrivning av granskningssystemets konsekvenser för det kommunala självstyret.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Daniel Bernmar (V) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan och avslag på yrkande från SD den 17 februari 2022 (bilaga A).

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som framgår av yrkande från SD den 17 februari 2022 (bilaga A).

Kommunstyrelsen beslutade utan omröstning att bifalla Daniel Bernmars yrkande.

Jörgen Fogelklou (SD) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna yrkandet.

Göteborg den 23 februari 2022
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yrkande angående – Remiss från Justitiedepartementet – Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87).

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att komplettera Göteborgs remissvar med att granskning alltid skall göras (såsom samhällsviktiga verksamheter) i samband med utländska direktinvesteringar/indirekta investeringar i:
 - a. Verksamheter med någon form av koppling till - i föreningar, samfund, stiftelser, handelsbolag, aktiebolag, enskilda firmor och/eller grupperingar med religiös verksamhet och/eller religiös koppling/kännetecken/framtoning, samt i, och/eller i anslutning till, bygglovspliktiga fastigheter/byggnader vilka används i/för religiösa//teologiska sammanhang eller aktiviteter.
 - b. Verksamheter som bedriver någon form av pedagogisk verksamhet i Sverige. Extra noga granskning skall ske av pedagogiska verksamheter som riktar sig mot barn och unga. Identisk djupgående granskning skall ske av investeringar i bygglovspliktiga fastigheter avsedda för och/eller vilka brukas för de samma pedagogiska verksamheter.
 - c. Verksamheter inom journalistik och media.
2. I övrigt godkänns remissvaret från Göteborgs stad.

Yrkandet

Göteborg kompletterar sitt remissvar med att granskning alltid skall göras (såsom samhällsviktiga verksamheter) i samband med utländska direktinvesteringar/indirekta investeringar i:

- 1.a. Verksamheter med någon form av religiös koppling:

Vi har under de senaste årtiondena sett hur stater med stark religiöst/teologiskt statskick och/eller stater med starkt religiösa inslag/inflytande på statsledningen, finansierat eller givit betydande finansiella bidrag till religiösa organisationer och verksamheter i Sverige. Detsamma gäller stora investeringar och donationer från enskilda personer eller organisationer. Detta leder i förlängningen till att dessa stater och i förlängningen det i religiösa styrelseskicket får en allt starkare fast plattform och position i Sverige och kan genom det utöva allt starkare negativ påverkan på säkerheten, demokratin och den allmänna ordningen i Sverige.

2.b. Verksamheter som bedriver någon form av pedagogisk verksamhet:

Vi har under de senaste årtiondena sett hur stater med stark religiöst/teologiskt statskick och/eller stater med starkt religiösa inslag/inflytande på statsledningen, finansierat eller givit betydande finansiella bidrag till religiösa friskolor och pedagogiska organisationer och verksamheter i Sverige. Detsamma gäller stora investeringar och donationer från enskilda personer eller organisationer. Detta leder i förlängningen till att dessa stater och i förlängningen det i religiösa styrelseskicket får en allt starkare fast plattform och position i Sverige och kan genom det utöva allt starkare negativ påverkan på barn och unga och därigenom säkerheten, demokratin och den allmänna ordningen i Sverige.

3.c. Investeringar i verksamheter inom journalistik och media.

En fri och oberoende media är en oerhört viktig och vital del av det fria demokratiska samhället. Mot bakgrund av debatten kring fake news samt medias stora påverkanspotential, är det mycket viktigt att slå fast och värna om dess oberoende.

Utländska intressen som äger/styr/påverkar nyhetsrapporteringen i Sverige kan via mediaäggande ha mycket stor betydelse/påverkan på svenska samhället, demokratin och den allmänna ordningen i Sverige. Göteborgs kommuns svar kompletteras därför med att alla utländska direktinvesteringar/indirekta investeringar skall granskas likt andra samhällsviktiga verksamheter.